

заміни держави територіальною громадою поставили під сумнів лише окремі вітчизняні науковці.

Метою статті є дослідження системних проблем інституту відумерлої спадщини в Україні, що пов'язані з визначенням територіальної громади як суб'єкта цих правовідносин, а також вивчення специфіки набуття і здійснення авторських прав у складі відумерлої спадщини.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Особлива природа авторського права виражається передусім у тому, що для його виникнення не має жодного значення ані факт його реєстрації (ст. 11 Закону України «Про авторське право і суміжні права») (далі – Закон), ані факт оприлюднення твору. У відносинах посмертного правонаступництва такі особливості, між іншим, є факторами, що здатні значно ускладнити їх уже на самому етапі виникнення.

У результаті кодифікації сучасного цивільного законодавства України інститут відумерлої спадщини зазнав кардинальних змін: змінено як зміст такого правонаступництва, так і його суб'єктний і навіть об'єктний склади. Ці зміни частково вирішили наявні на час прийняття ЦК проблеми, однак також додали нових, не менш суттєвих.

Передусім запровадження чинного ЦК розблокувало можливість включення суб'єктивного авторського права до складу відумерлої спадщини. Так, на відміну від радянської чи дореволюційної доби, чинне цивільне законодавство тепер жодним чином не обмежує територіальну громаду в можливості набути в складі відумерлої спадщини серед іншого й авторські права померлого, що стало безпрецедентним кроком для українського права. Для порівняння: згідно із законом Російської імперії «Про авторське право» від 20 березня 1911 року, авторські права щодо творів, чий автор помер без спадкоємців, виокремлювалися з-поміж виморочної (відумерлої) спадщини, тобто не успадковувалися державою, а переходили в суспільне надбання. Після приходу в Україну радянської влади така пряма вказівка на певний час зникла із законодавства: ані Цивільний кодекс УСРР 1922 року, ані Закон УРСР «Про авторське право» 1929 року прямо не вказували на перехід у суспільне надбання твору, чий автор не має спадкоємців, хоча на практиці відсутність останніх означала відсутність суб'єктів авторського права, а відтак, його фактичний перехід у «надбання держави». Авторське право припинялося навіть тоді, коли до спливу відповідного строку помер спадкоємець автора (ст. 11 Основ

авторського права від 1928 року). Також Основи авторського права 1925 і 1928 років надавали державі широкі повноваження з націоналізації авторського права живих і померлих авторів на власний розсуд. У такому разі здійснення й розпорядження ними здійснювалося Наркомом освіти. Відновлення прямої вказівки про виключення авторських прав зі складу відумерлої спадщини та перехід твору, чий автор не лишив спадкоємців, у суспільне надбання відбулися з прийняттям ЦК УРСР у 1963 році: припинення авторських прав у такому разі регламентувалося ст. 555 ЦК УРСР.

Поза сумнівом, такий підхід мав мало спільного із сутністю авторських прав і нормальним розвитком правовідносин у цій сфері, водночас цілком відповідав духові радянського періоду з притаманним йому усебічним контролем за інтелектуальною діяльністю громадян. Тож при розробці чинного ЦК України від цього положення відмовилися, тепер авторське право може переходити до територіальної громади на загальних підставах.

Говорячи про авторські права, не можна не зазначити, що традиційні об'єкти цивільних прав, що мають чітко виражену матеріальну («тілесну») форму, як-от нерухомість та інше цінне майно, є зазвичай більш «помітними» для правонаступників. Це пов'язано з ускладненими процедурами набуття такого майна, напрацьованою законодавчою та правозастосовною базою, та, безумовно, не варто також недооцінювати фактор економічної вигоди при набутті таких об'єктів. Що ж стосується суб'єктивного авторського права, то тут склалася діаметрально протилежна ситуація. Ураховуючи те що воно виникає незалежно від дотримання будь-яких формальностей, спадкоємці померлого можуть навіть не бути обізнаними про наявність у нього авторських прав. Якщо відносно близькі до спадкодавця особи часто не володіють такою інформацією, то орган місцевого самоврядування, який звертається до суду із заявою про визнання відумерлою спадщини, тим паче не може знати про наявність у померлого авторських прав.

Крім того, ці правовідносини значно ускладнені тим, що територіальна громада набуває відумерлу спадщину не автоматично, а за заявою в порядку окремого провадження. Згідно зі ст. 1277 ЦК, набуття відумерлої спадщини – не обов'язок територіальної громади, а її право, яке вона використовує досить довільно, будучи зацікавленою переважно в набутті предметів

матеріального світу. Якщо ж спадщина з певних причин не являє собою економічний інтерес для територіальної громади, правонаступництво просто не відбувається, а юридична й фактична доля спадкової маси ризикує роками бути невизначеною. І при цьому, незважаючи на смерть автора, об'єкти авторських прав не втрачають своєї потенційної цінності насамперед для суспільства, тож в окремих громадян цілком може виникати потреба в такому використанні результату діяльності померлого автора, для якого необхідне отримання відповідного дозволу нового суб'єкта авторського права. Якщо ніхто не набув відумерлу спадщину, до складу якого належать авторські права, то отримати такий дозвіл також буде неможливим.

Відповідно до ст. 335 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК), заява органу місцевого самоврядування має містити серед іншого вказівку на майно, що становить спадщину, і докази, які свідчать про належність цього майна спадкодавцю. Свідомо чи ні, але зазвичай органи місцевого самоврядування не зазначають про наявність у померлого прав інтелектуальної власності [5; 6], звертаючись натомість до суду з метою набуття нерухомості, окремого рухомого майна, речей-результатів інтелектуальної творчості (хоча, за ч. 1 ст. 419 ЦК, право інтелектуальної власності та право власності на річ не залежать одне від одного; а об'єктом наступництва є не самі матеріальні об'єкти, а права й обов'язки померлого). Безумовно, таке майно має очевидну матеріальну цінність порівняно з, наприклад, суб'єктивним авторським правом.

Утім реєстрація авторського права також не завжди дає змогу уникнути низки проблем у правонаступництві. Нині в Україні наявні два окремі реєстри – Державний реєстр свідоцтв про реєстрацію авторських прав на твір і Державний реєстр договорів, які стосуються права автора на твір. Однак, як слушно зазначає І. Якубівський, окрім договору, існують також інші похідні підстави набуття майнових авторських прав (наприклад, спадкування), але з незрозумілих причин нині функціонує реєстрація лише однієї з похідних підстав набуття майнових авторських прав [15, с. 153]. На практиці існування двох окремих реєстрів призводить до ускладнення самого процесу доказування належності авторських прав тому чи іншому суб'єкту, що за наявності спору покладає великий тягар на сторону, чії права й без того порушені. Не виключаємо й можливість так званої «подвійної» реєстрації одних і тих самих

прав у двох реєстрах, коли реально авторське право вже було відчужене. Перелік подібних проблем, спричинених відсутністю одного уніфікованого реєстру, є надзвичайно довгим і заслуговує на окреме вивчення.

Обізнаність учасників цивільних правовідносин про обсяг спадкової маси також часом далека від бажаного: уявлення про об'єктний склад спадщини досить часто обмежуються найбільш економічно вагомими об'єктами матеріального світу. Сам правовласник, складаючи заповіт щодо конкретного майна, також далеко не завжди може усвідомлювати потребу визначити в ньому долю авторських прав. За відсутності спадкоємців за законом такі права можуть бути визнані відумерлою спадщиною.

Тим не менше законодавець досить однозначно вирішує проблему подібної «вибірковості»: згідно зі ст. 338 ЦПК, суд, установивши, що спадкоємці за заповітом і за законом відсутні, або спадкоємці усунені від права на спадкування, або спадкоємці не прийняли спадщину чи відмовилися від її прийняття, ухвалює рішення про визнання спадщини відумерлою та про передачу її територіальній громаді відповідно до закону.

Справді, відповідно до положень ст. ст. 1218 і 1277 ЦК, спадковий актив за рішенням суду повною мірою переходить до територіальної громади незалежно від обізнаності щодо наявності в померлого авторського права. Інше питання, щоправда, полягає в тому, що безсуб'єктність у такому разі усувається, але проблема ефективного здійснення таких прав, що, як зазначалося, є однією із цілей інституту відумерлості, залишається невирішеною.

Що стосується суб'єктного складу правонаступництва щодо відумерлої спадщини, то усталений підхід до визначення держави таким правонаступником потрапив під жорна спроб відмовитися від радянського «державоцентризму», який у цивільних правовідносинах виражався насамперед у закріпленні за державою основних знарядь і засобів виробництва. Утім огляд інституту відумерлої спадщини в історичній ретроспективі свідчить про те, що таке положення не прояв радянського етатизму, а лише продовження тривалої практики переходу відумерлої спадщини до держави, витоки якої сягають ще давньоруських часів, коли відумерла спадщина переходила у власність князя [9, с. 164]. Таке правонаступництво дістало свого розвитку й за литовсько-польської доби, коли відумерщина переходила у власність сюзерена, і в часи існування Гетьманщини,

коли така спадщина спрямовувалася на користь скарбниці [2, с. 533]. Після встановлення панування Російської імперії виморочне майно набувала, крім деяких винятків, саме держава. Це правило успадкувало й радянське законодавство (ст. 433 ЦК УРСР 1922 року).

Такий підхід і нині зберігся в багатьох країнах світу, зокрема у Франції (ст. 768 ФЦК), Німеччині (пар. 1936 НЦУ), Росії (ст. 1151 ЦК РФ), Білорусі (п.5ст.1054ЦК), Італії(ст.586ЦК), Чехії(§1634ЦК), Литві (ст. 5.62 ЦК), Латвії (ст. 416 ЦК), Австрії (§ 760 ЦК), Швейцарії (ст. 466 ЦК), Казахстані (п. 5 ст. 1057 ЦК), Таджикистані (п. 5 ст. 1152 ЦК), а також США, Великій Британії тощо саме держава набуває відумерлу спадщину.

Замінивши державу територіальною громадою, законодавець так і не надав їй практичних механізмів для здійснення ефективного управління набутим майном, попри те що саме захист та ефективне управління, а не проста ліквідація безсу'єктності є основними завданнями інституту відмерлої спадщини. Тому, на наш погляд, така заміна базована більше на ідеологічних мотивах і не засновувалася на реальних практичних потребах і цілях інституту відмерлої спадщини.

Варто, тим не менше, зазначити, що формально територіальна громада досі не зазначена як потенційний суб'єкт авторського права ані в ст. 435 ЦК, ані в ст. 7 Закону. Так, ст. 435 ЦК вказує, що суб'єктами авторського права є автори, інші фізичні та юридичні особи, які набули прав на твори відповідно до договору або закону. Стаття 7 Закону також зазначає, що до таких суб'єктів, крім авторів, належать їхні спадкоємці й особи, яким автори чи їхні спадкоємці передали свої авторські майнові права. Так само ч. 2 ст. 29 цього нормативно-правового акта поширює право захищати авторство на твір і протидіяти перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору, а також іншим посяганням на твір, небезпечним для честі й репутації автора, тільки на спадкоємців.

Подібне формулювання повторюється й у відносно нових нормативно-правових актах. Так, Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» (2018) урегулює колективне управління майновими правами суб'єктів авторського права й (або) суміжних прав, яке може здійснювати організація колективного управління (ст. 1 цього Закону). Відповідно до цього положення, така організація може бути заснована виключно правовлас-

никами – суб'єктами авторського права або суміжного права, іншою особою, яка на підставі договору із суб'єктом авторського права й (або) суміжних прав чи згідно із законом має право на отримання частки доходу від прав.

На наш погляд, у такому разі варто застосувати розширювальне тлумачення цих норм: передача означає в тому числі перехід у силу закону, і правонаступником може бути не тільки особа, а учасник цивільних правовідносин у цілому.

Видається, що цілком реальна можливість територіальної громади набувати авторські права внаслідок особливого посмертного правонаступництва досі лишається неочевидною не тільки для законодавця, а й навіть для самої територіальної громади. Її участь у відносинах відумерлості – явище саме по собі нове для вітчизняної правової системи, як і практика включення до такої спадщини авторських прав. За таких обставин очікування докладного предметного врегулювання цих відносин у законодавстві є досить виправданими, адже воно здатне виконати головне завдання в цій сфері – забезпечити непорушність і захищеність прав автора навіть після його смерті.

Низька увага до проблеми безсу'єктності авторських прав викликана передусім недостатнім рівнем правосвідомості українських громадян у сфері права інтелектуальної власності, поширеністю піратства, плагиату, підроблення тощо. Захищеність прав інтелектуальної власності є питанням загальнодержавного масштабу, позаяк від цього залежить економічний потенціал держави, рівень залучення інвестицій, технічний прогрес. Тому охорона авторських прав, які втратили свого носія, вимагає розробки єдиної державної політики, чітких і компетентних підходів до її реалізації. Навряд чи можна говорити про наявність для цього відповідної правосуб'єктності й досвіду в територіальних громадах і їх органів, у цьому аспекті держава має незрівнянно більше повноважень і важелів впливу не тільки щодо сфери інтелектуальної власності, а й щодо решти об'єктів, що можуть бути складником спадщини: виокремлення якогось одного виду об'єктів з-поміж іншого спадкового майна та їх окремий перехід до держави як правонаступника у відумерлій спадщині суперечило б фундаментальним положенням спадкового права та не є доцільним ані в теоретичній, ані в практичній площині.

Державна політика порівняно з політичною діяльністю інших інститутів політичної участі виражає загальні інтереси населення, а також є концентрованим їх відображенням. Для вико-

організаціям, зокрема тим, які уповноважені здійснювати колективне управління авторськими правами [8, с. 247]. Обґрунтовуючи свою позицію, автор посилається також і на досвід дореволюційного законодавства [7, с. 307].

Справді, попри те що дореволюційне законодавство однозначно не розглядало авторське право як складник відумерлої спадщини, диференціація інших об'єктів останньої має свої прецеденти. Законодавству Російської імперії (ст. ст. 1162, 1163, 1263 т. X, ч. 1 Зводу законів) було відомо два принципи визначення набувача такої спадщини: за загальним правилом, відумерла спадщина набувалася державою, однак були й виняткові випадки, визначені, зокрема, ст. ст. 1168, 1169, 1172, 1172.1 і 1172.2 Зводу законів, коли спадщина переходила у власність окремих установ. У таких виняткових випадках учений Г. Шершеневич убачав конкуренцію майнових прав держави та цих установ [14, с. 770].

Наприклад, рухоме майно, яке лишалося після смерті духовних діячів, переходило на користь духовного відомства. Якщо таке майно належало померлим членам університетів, чиновникам освітнього управління Міністерства народної освіти, а також членам Імператорської академії мистецтв, то така спадщина переходила у власність тих закладів, де працював спадкодавець. При цьому до установ переходила спадкова маса в цілому, а не тільки авторські права на результати їхньої творчості.

Історія набуття навчальними закладами майна викладачів як на підставі заповіту, так і в порядку визнання спадщини відумерлою, є багатою. Наприклад, А. Осинський – учений-богослов XIX століття, який володів великою бібліотекою та власним доробком наукових праць і перекладів. Учений помер, не залишивши ані заповіту, ані спадкоємців, і праці були передані Київському університетові, який був правонаступником Кременецького ліцею, де працював науковець [3, с. 73].

Таким чином, ми переконані, що набуття державою авторських прав як складника відумерлої

спадщини має здійснюватися через їх перехід у власність органу, що реалізує державну політику у сфері авторського права, а цей орган, у свою чергу, повинен мати можливість розподілити окремі об'єкти між установами й організаціями у випадках, коли це є доцільним. При цьому ми допускаємо, що такий розподіл необов'язково має стосуватися юридичних осіб публічного права: окремі юридичні особи приватного права, прямо пов'язані з діяльністю померлого, будуть набагато ефективніше здійснювати ці права на користь суспільству.

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Очевидна перевага держави як правонаступника у відумерлій спадщині полягає в потенційно необмежених можливостях з управління таким майном, у здатності здійснення його розумного розподілу між окремими установами й організаціями. При цьому ми переконані, що держава буде більш ефективним правонаступником не тільки в правах інтелектуальної власності, а й у відумерлій спадщині в цілому. Тому необхідно дати державі можливість спеціально наділяти компетентні державні органи відповідними повноваженнями щодо здійснення та захисту окремих прав.

Що стосується авторських прав, то особливості правонаступництва в авторському праві в складі відумерлої спадщини в межах Закону України «Про авторське право і суміжні права», як це практикується в зарубіжному законодавстві, однак таке визначення матиме сенс, якщо норма міститиме серед іншого відповідну вказівку на уповноважений орган.

Вітчизняному законодавцю ще належить подолати значний шлях до врегулювання дослідженої нами проблематики. Перегляд наявного досвіду, продукування актуальних підходів і розумне запозичення інститутів іноземного права дасть змогу адаптувати законодавство до викликів сьогодення та нарешті подолати нігілізм, що панує у сфері інтелектуальної власності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бельтюкова С.М. Правове регулювання наступництва майнових прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Одеса, 2019. 183 с.
2. Гурбик. А.О. Відумерщина. *Енциклопедія історії України* : у 10 т. / Інститут історії України НАН України. Київ : Наукова думка, 2003. Т. 1 : А – В. 688 с. : іл.
3. Мяскова Т. Бібліотека Імператорського університету Св. Володимира: з історії комплектування (1834–1927 рр.). Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2005. 184 с.
4. Оголошення щодо звернення до правовласників та організацій, з якими ДО «УААСП» були укладені договори з пропозицією щодо заміни сторони договору. URL: <http://surl.li/osvu>.
5. Рішення Верховинського районного суду Івано-Франківської області від 30 листопада 2018 року у справі № 340/478/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78363830>.

6. Рішення від Ленінського районного суду м. Вінниці від 21 березня 2012 року у справі № 212/1571/2012. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/22488620>.
7. Рябоконт Е.А. Правопреемство в выморочном имуществе по гражданскому законодательству Украины. *Studia Iuridica. Warszawa*, 2015. Том 61. Miscellanea. S. 299–308.
8. Рябоконт С.О. Развитие доктрины відумерлости (вимерочності) спадкового майна. *Сучасні тенденції розвитку спадкового права (порівняльно-правове дослідження)* : монографія / відп. ред. академік НАПрН України В.В. Луць. Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2015. С. 224–247.
9. Українська мала енциклопедія : у 16 кн. : у 8 т. / проф. Є. Онацький. Накладом Адміністрації УАПЦ в Аргентині. Буенос-Айрес, 1958. Т. 1. Кн. II : Літери В – Г. С. 163–164.
10. Фесенко Є.В. Деякі питання спадкування авторських прав на твір, створений у співавторстві. *Право.ua*. 2018. № 2. С. 149–156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pravo_2018_2_25.
11. Чупрій Д.Ю. Особливості правонаступництва в авторських правах у складі відумерлої спадщини. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 79–85. URL: http://lsej.org.ua/1_2020/21.pdf.
12. Чупрій Д.Ю. Управління авторськими правами, що опинилися без спадкоємців, за зарубіжним законодавством. *Право і суспільство*. 3021. № 3.
13. Чурпіта Г.В. Спадкування права інтелектуальної власності / *Актуальні проблеми спадкового права* : навчальний посібник / за заг. ред. проф. Ю.О. Заїки, ст. наук. спів. О.О. Лов'яка. Київ : КНТ, ЦУЛ, 2014. С. 296–303.
14. Шершеневич Г.Ф. Учебник русского гражданского права. Москва : Издание Бр. Башмаковых, 1911. 850 с.
15. Якубівський І.Є. Проблеми набуття, здійснення та захисту майнових прав інтелектуальної власності в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.03. Львів, 2019. 519 с.

Чупрій Діана Юрївна

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ СУБ'ЄКТНОГО СКЛАДУ ПРАВОНАСТУПНИЦТВА В АВТОРСЬКИХ ПРАВАХ У СКЛАДІ ВІДУМЕРЛОЇ СПАДЩИНИ

Стаття присвячена теоретичним і практичним проблемам інституту відумерлої спадщини за українським законодавством, яку вже майже двадцять років може набувати територіальна громада. Центральне місце в дослідженні займають особливості набуття й подальшого здійснення нею авторських прав у складі такої спадщини, позаяк ці об'єкти вирізняються насамперед своєю потенційною значущістю не тільки для окремих суб'єктів, а й для суспільства в цілому, незважаючи на смерть автора. Попри це, практика набуття територіальною громадою досі лишається бідною у зв'язку із, зокрема, досить поверховим нормативним урегулюванням цього питання, низькою культурою використання результатів чужої інтелектуальної творчості, необізнаністю щодо складу відумерлої спадщини, а також браком досвіду та механізмів щодо управління такими специфічними правами. Зазначене призводить до безсуб'єктності й унеможливає законне використання громадянами результатів творчості автора, який помер без спадкоємців.

У статті зазначається, що ефективність такого управління перебуває в прямій залежності від обсягу та специфіки правосуб'єктності, компетенції та наявності відповідного досвіду в правонаступника. У межах дослідження проведено огляд історії інституту відумерлої спадщини в Україні та проаналізовано законодавство деяких зарубіжних країн, на підставі чого автор дійшов висновку про доцільність повернення до практики набуття відумерлої спадщини державою. У роботі обґрунтовується, що саме держава буде більш ефективним правонаступником не тільки в правах інтелектуальної власності, а й у відумерлій спадщині в цілому. Перевага держави як правонаступника у відумерлій спадщині полягає в потенційно необмежених можливостях з управління таким майном, можливості централізованої реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності, а також у здатності здійснення його розподілу між окремими установами й організаціями, тому необхідно дати державі можливість спеціально наділяти компетентні державні органи відповідними повноваженнями щодо здійснення та захисту таких прав.

Автор пропонує окремо врегулювати особливості такого правонаступництва в межах Закону України «Про авторське право і суміжні права», як це практикується в зарубіжному законодавстві, і визначити орган, який буде наділений повноваженнями з управління таким специфічним складником відумерлої спадщини.

Ключові слова: відумерла спадщина, авторські права, сингулярне правонаступництво, територіальна громада.

Chuprii Diana

THE PROBLEM OF LOCAL COMMUNITY'S ESCHEATAGE OF THE COPYRIGHT UNDER UKRAINIAN LAW

These scientific papers are devoted to succession in copyrights as a part of escheat law. Central to this study are the features of the acquisition and subsequent exercise of copyright by the local community, as these objects differ from other possible components of the extinct heritage primarily by their potential significance not only for individuals but also for society despite death of the author. The author highlights a number of the actual problems in Ukrainian law concerning the acquisition of the escheated copyrights by the local community and analyzes the foreign experience for seeking a better resolution of these issues.

The practice of acquisition by the local community still remains poor due to, in particular, rather superficial regulation of this issue, low culture of using the results of other people's intellectual creativity, low awareness

of the extinct heritage, and lack of experience and mechanisms for managing such specific rights. This makes it impossible for citizens to legally use the results of the work of the author, who died without heirs.

The copyrights are the specific object that needs a protection because of their great value for social relations and development of the human civilization, and the absence of heirs threatens the stability of the legal relations and the institute of succession. Art. 1277 of the Civil Code of Ukraine provides the standart of escheating by local community in general, but specifics of copyright and their management wasn't taken into account.

The effective protection of copyright depends on the legal personality of the sucesor and his competence in this field. The author argues that the local community is not an effective successor of copyrights because of the absence of any real mechanisms of managing. Moreover, for twenty years of the existence of the local community's ability to become the owner of the escheated property, there are no precedents of initiating this procedure concerning copyrights. The local community hasn't got any experience in this field, and it is interested in the acquisition of real estate or results of intellectual creativity more than in owning and managing copyrights.

The author proposes to regulate the features of such succession within the Law of Ukraine "On Copyright and Related Rights", as it is practiced in foreign law, and determine the body that will be empowered to manage such a specific component of the deceased heritage.

Key words: the escheat law, the copyrights, the succession, the singular succession, inheritance.